

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ KELAM TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	1/8

Ders Kodu	Ders Adı	Zorunlu (Z) /Seçmeli (S)	Yıl	Yarı Yıl	Anabilim Dalı
İLA 254	Kelam Tarihi	Z	2	4	Temel İslam Bilimleri
Haftalık Ders Saati, Kredi, AKTS		Teori	Uygulama	Kredi	AKTS
		2	0	2	2

GENEL BİLGİLER

Dersin Amacı

Öğrencilerin Kelam ilminin genel konuları, İslam düşünce geleneği içerisindeki yeri, terminolojisi, teşekkülü, geçirdiği evreleri, ekolleri, temsilcileri ve literatürü hakkında dönemsel dini-siyasi özellikleri de dikkate alarak yeterli alan bilgisine sahip olmalarını sağlamaktır.

Dersin İçeriği

Kelam ilminin doğuşu, tarihsel gelişim süreci, konuları, başlıca kelam ekollerinin öğretileri, temsilcileri, yöntemleri, literatürü ve yeni ilm-i kelam arayışları hakkında detaylıca bilgilendirme ve aydınlatma faaliyetlerini içerir.

Dersin Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Gölcük, Şerafettin. *Kelam Tarihi*. Ankara: Grafiker Yayınları, 2013.

Esen, Muammer. *Kelam Tarihi: Kelam Ekolleri ve Görüşleri*. Ankara: İlahiyat Yayınları, 2013.

Mert, Muhit. *Kelam Tarihinin Problemleri*. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2008.

Aslan, İbrahim-Demir, Osman. *Kelam Tarihi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2023.

Yurdağür, Metin. *Kelam Tarihi: Ekoller-Şahıslar-Eserler*. İstanbul: İFAV Yayınları, 2022.

Topaloğlu, Bekir. *Kelam İlmine Giriş*. İstanbul: Damla Yayınevi, 2021.

Erdemci, Cemalettin. *Kelam İlmine Giriş*. İstanbul: DEM Yayınları, 2021.

Evkuran, Mehmet. *Kelam Tarihi ve Ekolleri*. Ankara: Bilimsel Araştırma Yayınları, 2018.

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ KELAM TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	2/8

Planlanan Öğrenme Etkinlikleri ve Öğretme Yöntemleri

Konu anlatımı, soru-cevap, örnekleme yaparak konuyu pekiştirme.

Ders İçin Önerilen Diğer Hususlar

Öğrencilerin derse hazırlıklı gelmesi önerilir.

Dersi Veren Öğretim Elemanı / Yardımcıları

Dr. Öğr. Üyesi Fatih Sancılı

Dersin Verilişi

Anlatım, Soru-cevap, Tartışma yöntemi, Örnek olay yöntemi, Gösterip Yaptırma Yöntemi vb.

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ KELAM TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	3/8

Hafta	Konu
1. Hafta	Kelam ilmi, kavram, tanım ve tarihçesi
2. Hafta	İslam toplumda ilk dini-siyasi tartışmalar
3. Hafta	Haricilik
4. Hafta	Şiilik
5. Hafta	Mürcie
6. Hafta	Cebriyye, Cehmiyye ve Kaderiyye
7. Hafta	Mu'tezile
Ara Sınav	
8. Hafta	Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat
9. Hafta	Eş'arilik
10. Hafta	Maturidilik
11. Hafta	Selefilik
12. Hafta	Osmanlı dönemi kelam ilmi
13. Hafta	Yeni İlm-i Kelam hareketi
14. Hafta	Ebû Hanife'nin el-Fıkhü'l-Ekber isimli eserinin analizi, genel değerlendirme
Final Sınavı + Bütünleme Sınavı	

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ KELAM TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	4/8

DEĞERLENDİRME

Etkinlik	Adet	Ağırlık (%)
Vize	1	40
Final	1	60
Diğer (Ödev, Sunum, Sözlü, Derse Katılım, Grup Çalışması, vb.)		
Toplam		%100

ÖĞRENME ÇIKTILARI (ÖÇ)

ÖÇ 1	Kelamın temel kavramlarını tanır.
ÖÇ 2	Kelamın tarihsel süreçte geçirdiği evreleri açıklar.
ÖÇ 3	Kelamın farklı ekollerini ve bu ekollerin öğretilerini karşılaştırır.
ÖÇ 4	Kelamın diğer ilimler sahasında yeterlilikler ve yetkinliklerin kazanılmasındaki rolünü kavrar.
ÖÇ 5	Kelam kaynakları hakkında genel malumat sahibi olur.
ÖÇ 6	Hüküm, delil ve metotlarla ilgili bilgi sahibi olur ve bunları günümüz koşullarında kullanır.
ÖÇ 7	Kelamın diğer ilahiyat ilimleri içindeki konumunun farkına varır.
ÖÇ 8	İslam kelamının çerçevesini öğrenir.

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ KELAM TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	5/8

ÖĞRENME ÇIKTILARI (ÖÇ) – PROGRAM ÖĞRENME ÇIKTILARI (PÖÇ) İLİŞKİSİ																
	PÖÇ 1	PÖÇ 2	PÖÇ 3	PÖÇ 4	PÖÇ 5	PÖÇ 6	PÖÇ 7	PÖÇ 8	PÖÇ 9	PÖÇ 10	PÖÇ 11	PÖÇ 12	PÖÇ 13	PÖÇ 14	PÖÇ 15	
ÖÇ 1	5	3	3	4	5	4	4	3	1	2	5	5	5	4	5	
ÖÇ 2	5	3	3	4	5	4	4	3	1	2	5	5	5	4	5	
ÖÇ 3	5	3	3	4	5	4	4	3	1	2	5	5	5	4	5	
ÖÇ 4	5	3	3	4	5	4	4	3	1	2	5	5	5	4	5	
ÖÇ 5	5	3	3	4	5	4	4	3	1	2	5	5	5	4	5	
ÖÇ 6	5	3	3	4	5	4	4	3	1	2	5	5	5	4	5	
ÖÇ 7	5	3	3	4	5	4	4	3	1	2	5	5	5	4	5	
0 - Katkı Yok		1 - ÇokDüşükDüzeydeKatkı		2 - DüşükDüzeydeKatkı		3 - Orta DüzeydeKatkı		4 - Yüksek DüzeydeKatkı		5 - Çok Yüksek DüzeydeKatkı						

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ KELAM TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	6/8

DERS-PROGRAM EĞİTİM AMACI (PEA) İLİŞKİSİ

Kelam ilmi, kavram, tanım ve tarihçesi konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
İslam toplumda ilk dini-siyasi tartışmalar konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Haricilik konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Şîilik konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Mürcie konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Cebriyye, Cehmiyye ve Kaderiyye konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Mu'tezile konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Eş'arilik konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Maturidilik konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Selefilik konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Osmanlı dönemi kelam ilmi konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Yeni İlm-i Kelam hareketi konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Ebû Hanife'nin el-Fıkhü'l-Ekber isimli eserinin analizi, genel değerlendirme konularını kavrar	Evet X Hayır ☐

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ KELAM TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	7/8

DERS-PROGRAM ÖĞRENİM ÇIKTISI (PÖÇ) İLİŞKİSİ	
P.Ç.1. İlahiyat alanında temel kavramları kavrar, kavramlar arası ilişkilere hâkimdir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.2. Alanıyla ilgili öğretim programları, öğretim strateji, yöntem ve teknikleri ile ölçme ve değerlendirme bilgisine sahiptir	Evet X Hayır ☐
P.Ç.3. Alanında edindiği kuramsal ve uygulamalı bilgileri; eğitim-öğretim, araştırma ve topluma hizmet alanlarında kullanır.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.4. İlahiyat alanı için uygun araçları seçer, kullanır, geliştirir ve bilişim teknolojilerinden etkin bir şekilde yararlanır.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.5. Klasik ve güncel dini meseleleri saptama, tanımlama, yorumlama, formüle etme ve çözüme becerisine sahiptir; bu amaçla uygun analiz, sentez ve modelleme yöntemlerini seçer ve uygulamadaki yansımalarını değerlendirir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.6. Türkçe ve en az bir yabancı dilde sözlü/yazılı etkin iletişim/hitabet kurma ve anlatım becerisine sahiptir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.7. İlahiyat alt dalları ve diğer bilim alanları ile ilişki kurarak disiplinler arası araştırma-inceleme, yorum ve analiz yapar.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.8. Kendini motive edebilme, bilgiye erişebilme, bilim ve teknolojideki gelişmeleri izleme, zaman yönetimi, kendini sürekli yenileme becerisi ve yaşam boyu öğrenme bilincine sahiptir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.9. Bireysel inisiyatif olarak bağımsız çalışır veya ekip üyesi olarak sorumluluk alır.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.10. Sorumluluğu altındakilerin kişisel ve mesleki alandaki gelişimine yönelik etkinlikleri planlar.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.11. Uzmanlık bilgisini, toplumsal sorumluluk bilinciyle bilimsel ve ahlaki değerlere uygun olarak kullanır.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.12. Dini anlayış ve uygulamaların evrensel ve toplumsal boyutlardaki (güvenlik, sağlık, iktisat, çevre, vb.) etkileri ve hukuksal sonuçları konusunda farkındalık sahibidir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.13. Değişen hayata ve yeniliğe karşı açık tutuma sahiptir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.14. Bilimsel, toplumsal, ekonomik, yasal ve siyasal gelişmelerden haberdardır.	Evet X Hayır ☐

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ KELAM TARİHİ DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	8/8

DERS-PROGRAMA ÖZGÜ ÖLÇÜT (PÖÖ) İLİŞKİSİ

PÖÖ.1. Kur'an-ı Kerim bilgisine, doğru tilavet becerisine ve yeterli ezbere sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.2. Arapça temel kaynakları okuma ve anlama yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.3. İtikat, ibadet, ahlak ve muamelata dair usul ve esasları kavrama ve dayandığı temelleri bilme	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.4. Kur'an ve sünnet bütünlüğünü esas alan bir yaklaşıma sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.5. Bütüncül ve sistematik bir dini düşünce ve kavrayışa sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.6. Zaman ve mekâna göre ortaya çıkan farklı dini yaklaşımları doğru anlama ve tutarlı değerlendirme yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.7. Din istismarı, şiddet, İslam karşıtlığı gibi dine ve topluma zararlı eğilimlere karşı söylem ve tutum geliştirebilme yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.8. Farklı düşünce ve yorumlar karşısında saygı ve adaleti esas alma yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.9. Kişi ve kurumlar yerine ilke ve değerleri üstün tutan bir anlayışa sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.10. Dinin temel kaynakları ve bilimsel verilere dayalı din eğitimi ve din hizmetleri verme yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.11. Toplumun inanç, ibadet, ahlak, örf ve adetlerini İslam'ın temel kaynakları ışığında yorumlama ve toplumu aydınlatma yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.12. Dini danışmanlık ve rehberlik bilgi ve becerisine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.13. Akıl, bilgi, istişare, emanete riayet, ehliyet ve adalet gibi temel değerler/ilkeler ışığında çalışma ve sorumluluk üstlenebilme yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.14. İslam kültür, sanat ve medeniyeti hakkında temel ve bütüncül bilgilere sahip olma	Evet X Hayır ☐